

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

În pag. 2:

**EXISTĂ O LEGĂTURĂ ÎNTRE
FIZIC ȘI PSIHIC?**

DIN SUMAR :

● În căutarea ființei primordiale ● Anotimpuri și boli ● Unde-i tezaurul de pe „Santa Barbara”? ● Ce este un safari ● Numerele surpriză ● Viziunea asupra lumii.

37

ANUL XXVIII
15 SEPTEMBRIE 1972

1435

În sculptura greacă antică, forma capului unor personaje legendare care simbolizau curajul sau o voință de neclintit vădea exagerarea unor trăsături ale tipului athletic: o frunte teșită și arcade bine reliefate. Așa erau sculptați titanii, iar mai tirziu și luptătorii și stăpînitorii din epoca elenistică.

Și, dimpotrivă, erau presupuse a avea o frunte rotundă, combinată cu o construcție greoaie, făpturile demonice la care o voioșie ame-

țitoare făcea casă bună cu extazul bahic și geniul muzical. În tradiția picturii religioase bizantine, fruntea dreaptă cu proeminențe bine subliniate, fața prelungă și constituția astenică exprimau un puternic sentiment de evlavie; așa erau imaginați sfinții. Romanticii germani descriau firile poetice și pe filozofi cu frunți drepte și bombate.

Ce trebuie să credem, însă, despre aceste relații?

Documentar

EXISTĂ O LEGĂTURĂ ÎNTRE FIZIC ȘI PSIHIC?

În 1916, autorul rîndurilor de față a făcut o sumă de observații pe baza cărora a conchis că firile „impresionabile” se pasionează mai mult pentru viața psihică decît pentru însușirile și natura lucrurilor și că, dimpotrivă, cele foarte puțin „impresionabile” vădesc o preferință pentru lucruri și în mai mică măsură pentru psihic. Cu același prilej am constatat că printre cele dintii există mai des înși cu fruntea dreaptă și proeminente puternic conturate, cu arcadele neconturate, cu trăsăturile feței în general rotunjite, craniul ușor îngustat la bază. Aceste particularități sînt, în același timp, indicii care deosebesc un craniu de copil de craniul tipic al unui bărbat matur. De unde se impunea concluzia că o sensibilitate puternică și interesul pentru viața interioară ar trebui puse în strînsă legătură cu anumite însușiri psihologice caracteristice copiilor. Această idee a fost apoi confirmată de fapte. Într-adevăr, mulți filozofi, scriitori și poeți de odinioară vădeau în anumite împrejurări, după mărturiile contemporanilor lor, trăsături de caracter specifice copiilor.

Studiul meu detaliat, făcut ulterior, au urmat două direcții principale. Una din ele a avut în vedere cercetarea mimicii și a dus la ipoteza că solicitarea permanentă și intensă a anumitor mușchi ai feței „se fixează” în ultimă instanță și formează expresia obișnuită a insului respectiv făcînd din fața lui o adevărată „ogîndă a sufletului”.

Cealaltă direcție a urmat o cale mai sigură, căutînd să stabilească relații între elementele înnăscute și stabile ale fizicului, în speță ale craniului, și trăsăturile de caracter. Este însă adevărat că între caracter și constituția fizică ar exista vre-o legătură?

Adulți care seamănă cu copiii

De la început trebuie respinsă, ca nefondată, teza că firea omului s-ar forma numai pe baza unor trăsături fiziologice înnăscute. Cel mult se poate afirma că anumite trăsături de caracter — și acestea numai în parte — ar depinde de câteva particularități biologice. Dar marea varietate de caractere a putut lua naștere numai ca o consecință a unor cauze sociale. Un caracter nu se poate forma independent de influența exercitată de „problemele” pe care „purătorul” respectivului caracter este obligat să le rezolve mereu în funcție de locul pe care îl ocupă în societate. Așa se nasc, de pildă, tipurile psihologice specifice unor profesii. Mai mult, oricum ar fi trăsăturile înnăscute, viața le modifică în mod obligatoriu; ele se nasc parca a doua oară ca o consecință a înfrîngerii pe care o are asupra lor mediul social. În sfîrșit, manifestările caracterului uman mai pot depinde și de întorsăturile neașteptate care survin în ceea ce numim destinul unui om.

Cu toate acestea, se cunosc destule fapte care pledează și pentru unele legături între statusul morfologic și caracter. O legătură reală a fost descoperită, de pildă, în patologie. Studiul glandelor endocrine a pus în lumină între altele influențele nefaste pe care le exercită dereglările glandulare asupra psihicului. Dar acestea nu sînt decît argumente indirecte în favoarea ipotezei despre relația dintre fizicul și temperamentul omului sănătos.

Fiind încă student la Facultatea de antropologie a Universității din Moscova, autorul rîndurilor de față a prezentat, în 1921, în cadrul unui cerc științific, referatul intitulat: „Despre adulții care seamănă cu copiii” care cuprindea un bilanț al observațiilor făcute, începînd din 1918, asupra unui lot de bărbați. Referatul arăta că indivizii care păstrează în configurația craniului trăsături ale tipului infantil (fruntea rotundă, arcadele puțin dezvoltate etc), vădesc adesea caracteristici psihice ca: o mare sensibilitate, atracție spre artă, simțul umorului și aspirație spre sublim, oboseală la efort intelectual, bunăvoință față de cei din

jur, chiar dacă uneori au tendința să se ascundă de oameni, de societate, tendință pricinuită de conștiința „valorii lor relative”. Aceeași lucrare se mai referea, însă, și la un alt tip de oameni, opus celui infantil, atît sub raport morfologic cît și sub raport psihic. Este vorba de tipul care are forma craniului deosebită de cea a craniului copiilor, iar psihicul exprimă limpede atracția spre tehnică și gîndirea matematică, e mai puțin sensibil etc.

Ulterior, am prezentat referatul la o reuniune de specialiști în neuropatologie și psihiatrie din Moscova. Afirmațiile mele au stîrnit însă proteste, mai ales cînd a fost vorba de exemple privitoare la personalități ilustre caracte-

minerea” lui în urmă și asemănarea cu puiul maimuței superioare.

Spre deosebire, însă, de maimuța adultă, omul își păstrează și la maturitate fața mică, netedă, profilul drept, trupul neacoperit de păr etc. După aceste constatări am căutat să dovedesc într-un articol că păstrarea unor caracteristici ale copilăriei a fost într-adevăr unul din factorii care au condiționat devenirea omului.

Pentru soluționarea celei de-a doua probleme am studiat un vast material portretistic, portrete ale unor celebrițiți din cîmpul artei, științei, activităților sociale, am stat de vorbă cu înși de cele mai diverse specialități. În sfîrșit am comparat tipuri morfologice din diverse profesii.

Nu poate să existe nici o îndoială: avem de-a face cu tipul atletoid!

Foto: A.P.N.

rizate ca făcînd parte din tipul infantil: Lev Tolstoi, Jean Jacques Rousseau și alții. Cu același prilej s-a explicat că psihiatrul socratic psihicul infantil inferior, subdezvoltat și că ar fi inadmisibil să încadrăm în această categorie posibilitățile aflate în fruntea progresului uman.

Eșecul acestei prime încercări de a argumenta existența unor raporturi între morfologie și caracter l-a determinat pe autor să caute alte direcții pentru viitoarele sale cercetări. Dar, în primul rînd, el și-a propus să rezolve alte câteva chestiuni, de care depindea de fapt desfășurarea ulterioară a cercetărilor. Trebuia să verifice, de pildă, justetea afirmației că unele asemănări între psihicul tipului infantil și psihicul copiilor ar fi o dovadă de inapoiere. În al doilea rînd să caute noi date pe care să le prelucreze statistic. Iar în al treilea rînd să stabilească dacă există deosebiri în ritmurile de formare a fizicului, ca, de pildă, de apariție a dinților la primii născuți și la frații mai mici.

Răspunsul la prima dintre cele trei probleme părea să fie sugerat de un articol apărut în 1926 sub semnătura unui cunoscut anatomist și antropolog olandez. Articolul avansa ideea că încetinirea procesului de ontogenie — dezvoltarea unei ființe de la stadiul de embrion pînă la sfîrșitul vieții — la strămoșul nostru animal ar fi dus la „întinerirea” lui și că apariția omului ar fi fost o consecință a acestei încetiniți și dezvoltări incomplete a stadiului final. Conform teoriei antropologului olandez, principala trăsătură caracteristică a omului ar fi tocmai „ră-

ultima problemă am încercat s-o rezolv adunînd material despre ivirea primilor dinți de lapte la 1500 de copii născuți la Moscova. Și am dedus că numărul de sarcini determină perioada de apariție a primilor dinți: la cel dintîi născut — mai devreme decît la următorii. Și cu cît sînt mai mulți frați și surori, cu atît mai tirziu apar dinții la ultimii dintre ei. De unde am conchis că vina pentru întîrzierea apariției dinților la copiii care vin după mai mulți frați și surori o poartă împușinarea calciului în organismul matern.

„Mișcat pînă la lacrimi” sau numai „potrivit de sensibil”

Cam în aceeași perioadă mi-am consacrat o bună parte din timp și unor studii prin care am încercat să dovedesc că între stadiile paleoantrop și neantrop — adică omul modern — există un hotar de mare însemnătate pentru evoluția ființei umane. Oricît de mult s-a schimbat în acest răstimp omul, adică începînd cu prima perioadă a paleoliticului tirziu și, mai exact, de aproximativ 40000 de ani încoace nu se observă la el nici un semn de evoluție morfologică. Încît ar fi profund eronat să considerăm orice tip uman descris mai sus ca superior altora.

O dată lămurite aceste chestiuni, am procedat la verificarea experimentală, cu ajutorul unor anchete, a relațiilor

dintre structura trupului și caracter. Dar, înainte de a vorbi despre rezultatele acestor studii, menționez că de aici înainte n-am să mai folosesc pentru tipurile umane terminologia de pînă acum, ci voi numi tipul infantil „cerebral”, iar tipul opus „atletoid”. Și o altă precizare; tipul atletoid nu presupune neapărat o musculatură foarte puternică și o forță fizică neobișnuită deși are aceste caracteristici mai des decît alte tipuri. Caracteristic pentru acest tip este scheletul mai puternic.

Pe baza unui material rezultat din observarea a 583 de înși — cei mai mulți în vîrstă de 23 de ani — am stabilit că mai există și alte variante ce decurg din cele de mai sus, dar independente de ele, cum ar fi tipurile „atleto-cerebral” și „asteno-picnic”. Apoi am verificat observațiile pe un lot de 530 de înși cu ajutorul aparatului propus de Otto Klemm, în 1926, pentru controlul aptitudinilor de conducător auto. De unde a rezultat că 45 la sută din subiecții făcînd parte din tipul cerebral au obținut calificative foarte proaste; subiecții din tipul atletoid au obținut rezultate negative numai în proporție de 14%; tipurile morfologice intermediare au ocupat o poziție de mijloc. Dar pentru că aceste experiențe erau în același timp și un examen și implicau, prin urmare, riscul de a nu obține carnetul de conducător, rezultatele au fost evident influențate și de starea emoțională a subiecților.

Principala concluzie care se desprinde de aici este că tipul cerebral este în mai mare măsură afectat de starea emoțională decît tipul atletoid.

Cele de mai sus ne-au dus apoi la ipoteza că tipul „emotiv” ar trebui să-și formeze, ca măsură de apărare, o anumită atitudine față de situațiile dificile, atitudine care să anihileze influențele nefaste ale unei emotivități excesive. Soluția ideală ar fi pregătirea din timp a unei reacții prompte la situații de acest fel. Verificarea acestei ipoteze a decurs astfel. Am distribuit unui lot de subiecți, toți funcționari, chestionare cu întrebări formulate de comun acord cu specialiști în psihofiziologie. Chestionarul cerea cite trei răspunsuri pentru fiecare din cele 70 de întrebări puse. Ancheta a arătat că răspunsurile la cea mai mare parte a întrebărilor nu se deosebeau esențial. Unele vădeau, însă, astfel de deosebiri. De pildă la întrebarea: Vă hotărîți repede ce atitudine să adoptați într-o anumită situație? Am primit trei feluri de răspunsuri: 1. Mă hotărîsc imediat. 2. În situații decisive mă gîndesc. 3. Totdeauna meditez mult. Pe de altă parte am observat că din totalul subiecților făcînd parte din tipul atletoid 52 la

Prof. I. I. Roghinski

(Continuare în pag. a 11-a)

documentar
documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar
documentar documentar documentar

CĂILE PROGRESULUI NOSTRU

Intreaga istorie a umanității atestă că drumul ascendent către eliberarea omului de sub dominația forțelor naturii și progresul libertății este totdeauna jalonat de dezvoltarea forțelor de producție. Temelia progresului oricărei societăți a fost și este condiționată de sporirea producției materiale. Creșterea neincetată a avuției sociale este condiția primordială pentru împlinirea în tot mai bune condiții a nevoilor fundamentale ale omului.

Socialismul, care înseamnă generalizarea avuției sociale, asigurarea unui nivel de viață materială și de cultură tot mai ridicat, paralel cu transformarea conștiinței membrilor societății, implică accelerarea dezvoltării forțelor de producție, premisă fundamentală pentru adevărata eliberare a omului, pentru afirmarea plenară a personalității sale, pentru o democratizare reală, eficiență a întregii vieți sociale.

În acest context istoric general, trebuie să ținem, în plus, seama că în lumea de astăzi decalajele existente între gradul de dezvoltare al diverselor țări se adâncesc de regulă în detrimentul țărilor intrate în actuala revoluție tehnico-științifică cu o economie puțin competitivă.

În lumina acestor imperative majore, esențiale se înscriu istoricele hotărâri ale Congresului al X-lea al P.C.R. și ale recentei Conferințe Naționale vizând lichidarea în termene cât mai scurte a serioasei rămăneri în urmă pe care am moștenit-o și situația cât mai curând cu putință a României socialiste în rindurile țărilor cu o eco-

nomie modernă, avansată. Poporul nostru și-a însușit în mod unanim acest program clar și, după parcurgerea unei trimi din actualul cincinal, Consfătuirea de lucru care a avut loc zilele trecute la C.C. al P.C.R. a putut consemna faptul că principalele prevederi pentru această perioadă au fost îndeplinite iar unele au fost chiar depășite. „Pentru toți — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — este evident că planul cincinal — atât în industrie cât și în agricultură — se îndeplinește cu succes, că există condiții reale ca pe baza eforturilor depuse de clasa muncitoare, de întregul popor pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre să obținem o cât mai bună punere în valoare a mijloacelor și fondurilor productive de care dispunem”.

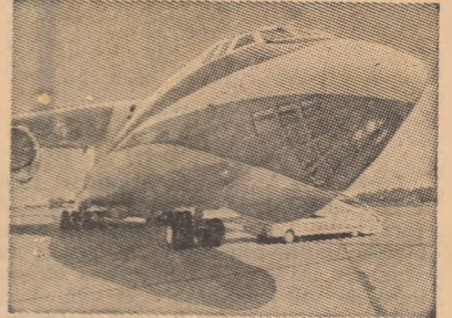
Așadar, pentru a continua acest curs ascendent și a realiza o dezvoltare mai rapidă trebuie eliminate toate neajunsurile care mai persistă în unele sectoare și valorificate rezervele de creștere a producției și eficienței ei, trebuie ridicat pe o treaptă superioară întreg nivelul activității de gestiune a economiei.

Acesta este sensul profund al Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. ținută în zilele de 7 și 8 septembrie a.e. ale cărei lucrări au evidențiat, o dată mai mult, că Partidul Comunist Român se achită cu deosebit succes de rolul istoric ce-i revine în societatea noastră socialistă, rolul de forță politică conducătoare în toate domeniile de activitate.

3000 m, iar fiecare roată a șasiului lor exercită asupra pistei o presiune de 25 de tone. De aceea cele mai mari avioane de astăzi au nevoie de piste de decolare-aterizare cu lungimi de 3—4 kilometri, lățime de circa 50 metri și o „îmbrăcăminte” rezistentă la presiuni mari.

De obicei, pistele sînt construite din beton, nisip, prundiș suprapuse în câteva straturi. Ele seamănă astfel, în secțiune, cu un tort cu mai multe blaturi. Grosimea pistelor moderne este de circa un metru. În aceste condiții, construcția de piste de decolare-aterizare a devenit extrem de costisitoare. Recenta reconstrucție a aeroportului internațional Kennedy din New York a costat, de exemplu, 390 milioane de dolari.

Dar acesta este numai un aspect al problemei. Conform unei prognoze a

Giganți de tipul lui „Il-76” pot frecventa, desigur, numai aeroporturi cu piste extrem de rezistente.

Foto: A.P.N.

Organizației internaționale a aviației civile, volumul transporturilor aeriene urmează să sporească, în comparație cu situația de astăzi, de două ori pînă în 1982 și de patru ori pînă în 1996. În același ritm vor crește însă și suprafețele aeroporturilor. Acum treizeci de ani, cele mai mari aeroporturi nu aveau mai mult de 3—4 kilometri pătrați; astăzi pot ajunge în medie la 40 km². Iar modernul aeroport din Dallas, construit nu de mult, are chiar 73 kilometri pătrați. Încît construcția de aeroporturi implică dificultăți tot mai mari. Foarte complicată este, de pildă, mărirea lor în regiunile cu populație densă. Așa se face că specialiștii sînt nevoiți să apeleze uneori chiar la soluții extravagante. Așa s-a întîmplat, de pildă, cu proiectul celui de al treilea aeroport al orașului Chicago care ar urma să fie construit pe fundul unui lac la o adîncime de 14 metri, fiind protejat împotriva apei printr-un baraj special.

În sfîrșit există și o categorie de probleme comune tuturor supraaeroporturilor cum ar fi, de pildă, servirea călătorilor, drumul pînă la aeroport, procurarea biletelor, controlul rapid al bagajelor etc. Pentru un aeroport proiectat să deservescă 100 milioane de călători pe an s-a calculat că ar fi nevoie de o șosea cu... 22 de benzii de circulație. La un moment dat s-a crezut că soluția ideală ar fi linii ferate care să facă legătura între orașe și aeroporturi. Dar călătorii au fost de altă părere. Monoraiul care leagă orașul Tokio de aeroportul Haneda, cu o capacitate de 80 milioane de călători anual, este utilizat numai în proporție de 15 la sută. Mai eficiente par, de aceea, autobuzele sociale. Într-adevăr, expresurile auto permit o schemă mai rațională a operațiilor dinainte și de după zbor. Dar cu timpul serviciul de legătură între aeroporturi și orașe va fi preluat, nu încapă îndoială, tot de avioane, firește mai mici, care ar avea nevoie, pentru aterizare și decolare, de piste de numai 500 m. La New York se preconizează astfel construirea a nouă platforme pentru aceste avioane de legătură.

Dar transportul bagajelor? În cele mai moderne aeroporturi, bagajele sînt expediate din incinta aerogărilor pînă în magazia avioanelor pe benzii rulante. Astăzi se consideră că această soluție nu este totuși cea mai bună. Specialiștii se gîndesc, de aceea, la o altă modalitate, care pare destul de ademenitoare. Ar urma anume ca bagajele să fie de la bun început plasate în conținere standard, a căror încărcare în avioane ar putea fi mai ușor raționalizată. O altă variantă prevede: călătorii să ia cu ei bagajul în avion, unde l-ar depune în nișe speciale. Iar biletele le-ar cumpăra direct în avion.

Cea mai dificilă problemă a aviației rămîne totuși dependența de starea vremii. Avioanele și-ar putea lua zborul pe orice vreme, dacă evoluția lor ar fi controlată de sisteme de urmărire aflate fie la bordul aparatelor de zbor, fie pe aeroporturi. În primul caz avioanele ar putea zbura pe vreme nefavorabilă de pe orice aeroport. În al doilea caz, zborul ar fi posibil numai de pe aeroporturi utilizate cu un sistem de aparate radio care ar măsura viteza avioanelor și ar informa pilotii asupra concordanței dintre parametrii de zbor reali și cei rezultați din calcule.

ENERGIE ELECTRICĂ

O centrală stirnește senzație

Ne amintim cu toții, desigur, de celebra experiență a lui Faraday învățată în școală, care dovedea că energia mecanică poate fi transformată în energie electrică. Între poli unui magnet era plasat un fir brașat la un galvanometru: cînd conductorul era deplasat în așa fel, încît să taie liniile de forță magnetice, în conductor lua naștere un curent. Dar, ce s-ar întîmpla, s-au întrebat un grup de ingineri sovietici, dacă firul ar fi înlocuit cu un gaz conductor? Nu s-ar obține, oare, tot curent electric? O serie de experiențe ulterioare au confirmat presupunerea. Așa a luat naștere principiul care stă la baza ideii construirii unei uzine electrice care să furnizeze curent industrial fără căldare cu aburi, turbină și generator cu rotor.

În acest tip de centrală elementul esențial îl va constitui o cameră de combustie sferică sau ovoidă în care va fi introdus aer cald bogat în oxigen, după care va fi injectat combustibilul. Combustia va fi instantanee, iar temperatura va urca pînă la 2500° gazele de combustie preîncîlzindu-se vijelios în tubulatură. Dar de ce o temperatură atât de mare? Pentru că numai la o astfel de valoare gazul se ionizează și poate vehicula curentul electric. Pentru a micșora și mai mult rezistența electrică, în fluxul de gaz sînt introduse combinații de metale alcaline, de pildă

studiată
calitatea actuală
cea actualitatea ac
actualitatea actualitatea
litatea actualitatea actual
actualitatea actualitatea
litatea actualitatea actual
actualitatea actualitatea
litatea actualitatea actual
litatea actualitatea actual

Kiev.

Noul hotel „Lebăda”.

combinații de potasiu. Jetul supraîncălzit trece între bornele magnetului, străpunge cîmpul magnetic și în felul acesta ia naștere curentul electric, captat de niște electrozi, întocmai ca perilele unui dinam. După cum se vede, noul tip de uzină electrică va pune capăt lungului ciclu de metamorfoze a energiei, procedurilor complexe de transfer de la un agent la altul, precum și elementelor mobile. Așadar, simplitate absolută și deci realizarea de mari economii.

Inventatorii au calculat că o uzină electrică de acest tip ar putea transforma în electricitate circa 60% din energia conținută de combustibil, cu alte cuvinte o dată și jumătate mai mult decît se obține în cele mai perfecționate centrale de tip obisnuit. Ceea ce înseamnă că o centrală cu o putere instalată de un milion kW convertită la noua tehnică ar permite economisirea a 500.000 tone de combustibil pe an! Încît nu e de mirare că experiențele inginerilor sovietici au

stîrnit senzație și că străduința lor de a învinge unele dificultăți în vederea transpunerii ideii la scară industrială este urmărită cu deosebit interes.

LA ORDINEA ZILEI

Aeroporturile și problemele lor

Avioanele moderne construite pentru viteze și altitudini mari sînt tot mai exigente cu locurile de aterizare și decolare. Ele se pot desprinde de pămînt numai la viteze de 250—300 kilometri pe oră, au la decolare un rulaj de 2000—

UNDE-I TEZAUURUL DE PE „SANTA BARBARA” ?

După 150 de ani misterul... rămîne mister

Povestea a început la 20 august 1820, cînd generalul José de San Martín, care lupta pentru independența republicilor latino-americane, a pornit cu armatele lui spre nord, spre a elibera Peru de sub dominația spaniolă. Avea o flotă alcătuită din 7 nave de război cu 254 tunuri la bord. Un număr de vase auxiliare transportau 4.000 de ostași.

Forțele unite care urmau să elibereze Peru erau comandate de lordul Cochrane. Se spunea că nobilul englez intrase într-un aprig conflict cu parlamentul și cu amiralitatea britanică și părăsise ceșosul Albion ca să-și încerce norocul peste ocean. Luptînd de partea patrioților sud-americani, viceleantul lord a început curînd să arate atîta zel, încît spaniolii l-au poreclit „diavolul englez”.

La 7 septembrie 1820, trupele lui San Martín au ajuns în portul Pisco, la 100 km sud de Lima și, ocolînd inamicul, au debarcat acolo. Spaniolii s-au retras grabnic din Lima. Își dădeau seama că pierduseră bătălia și voiau să-și salveze bogățiile jefuite. Drept care, Joachim Pesuella, vice-regele Perului, a hotărît să trimită valorile coroanei spaniole, bisericii, aristocrației și negustorilor într-un loc sigur, unde să nu poată fi găsite de San Martín.

Între timp, patrioții biruiseră trupele spaniole de pe întreg continentul, încît nici o regiune nu mai oferea suficiente garanții pentru realizarea planurilor vice-regelui. În cele din urmă s-a hotărît ca valorile amintite să fie transferate în Panama, care mai rămăsese încă sub dominația spaniolă. Urmașii conchistadorilor își făceau socoteala că cu timpul vor infrînge pe San Martín și comorile vor putea fi readuse în Peru, iar în caz contrar din Panama puteau fi mai ușor expediate în Europa.

Omul de incredere

Mai rămînea de rezolvat o ultimă problemă și anume: găsirea unui om de incredere care să însoțească prețioasa încărcătură din Peru în Panama, pe o distanță de peste o mie de mile. În cele din urmă, el a fost găsit în persoana încercatului marinar spaniol Gonzalez Vasquez, căpitanul corăbiei „Santa-Barbara”.

Și astfel, într-o noapte întunecoasă, comoara — alcătuită din șapte butoiașe cu monede de aur, cinci cu monede de argint și o ladă cu pietre prețioase — a fost încărcată pe ascuns la bordul corăbiei. Vasquez a căpătat un amplu mesaj pentru guvernatorul din Panama, în care erau minuțios enumerate toate valorile trimise și se dădeau instrucțiuni amănunțite.

La ora patru dimineața, profitînd de un vînt prielnic, „Santa-Barbara” a ieșit în larg. Nici chiar ofițerii nu știau încotro se îndreaptă nava și, evident, nu cunoșteau conținutul butoiașelor. Căpitanul Vasquez avea motive să se teamă, căci era sigur că lordul Cochrane se și întrebese unde își vor adăposti spaniolii aurul în caz că aveau să fie înfrînți. Dar o asemenea întreprindere e foarte greu de camuflat, căci mai întotdeauna se găsește vreun martor neașteptat și nedorit. Și așa s-a întîmplat și acum. În schimbul unei recompense, un pescar sărac l-a povestit lordului că cu cîteva zile înainte „Santa-Barbara” părăsise în secret golful și se îndreptase spre nord. Și curînd, englezul a aflat amănunte prețioase despre vasul care pornise spre țărnișurile panameze.

Lordul englez avea la dispoziție cea mai rapidă navă din vremea aceea, pe „Mary Dear”, numită așa în cinstea soției lui. Și spunîndu-i lui San Martín că pleca într-o zonă unde se zvonea

că s-ar fi ivit o flotă necunoscută, lordul a ridicat ancora și a început, pe o furtună puternică, urmărirea. În a șasea zi, la ora două, marinarii de pe „Mary Dear” au zărit, în sfîrșit, pinzele corăbiei „Santa-Barbara”. Numai atunci Cochrane și-a făcut cunoscută echipajului intenția de a captura comoara de pe vasul spaniol. Ideea a fost primită cu urale entuziaste, intrucît fiecare marinar spera să obțină o pîrticică din prada de război.

Văzînd că e urmărit, căpitanul Vasquez a ordonat să se ridice toate pinzele și să fie zvirlită în mare încărcătura de prisos, care micșora viteza vasului. Curînd s-a înnoptat și, în întu-

în pericol nava și a rămas în golf așteptînd întoarcerea „Santei Barbara”.

Între timp, din ordinul lui Vasquez, echipajul a săpat în junglă o groapă adîncă, a ascuns comoara și a camuflat locul cu grijă. Căpitanul a lăsat totuși la bordul vasului un butoiaș, sperînd să poată înșela inamicul și să-l păstreze pentru el. Pînă la urmă, urmărirea s-a încheiat cu o crîncenă luptă de abordaj, al cărui sfîrșit nu e greu de ghicit. După care lordul i-a spus căpitanului învins că el nu intenționa să-i captureze vasul sau să atenteze la viața echipajului, ci voia numai cele 12 butoiașe și lada. Dar, spre surprinderea lui, a aflat că comoara nu mai era în

neric, Vasquez a pierdut din cîmpul vizual nava necunoscută. Dar în zori următorul s-a ivit din nou la orizont. Se impunea deci luarea unei hotărîri grabnice, intrucît „Santa-Barbara” pierdea vertiginos din viteză. Căpitanul a chemat deci tot echipajul pe punte și l-a înștiințat, pentru prima oară, că avea la bord obiecte de mare preț. Matrozii spanioli au hotărît să lupte pînă la ultimul om.

Pe măsură ce vasul necunoscut se apropia, Vasquez își dădea tot mai mult seama de superioritatea acestuia care consta nu numai în viteză, ci și în numărul tunurilor. În asemenea împrejurări, o luptă deschisă ar fi fost curată nebunie. Căpitanul a hotărît dar să ascundă neprețuita comoară, în valoare de 10 milioane pesos, în jungla de nepătruns din Darien (zona meridională a istmului și a statului Panama). „Santa-Barbara” a intrat deci în golful Darien și s-a ascuns într-un braț îngust, cu malurile acoperite de junglă, de lângă satura Garachina. Convins că apele de lângă coastă erau pline de primejdii, prudentul Cochrane n-a vrut să-și pună

calele corăbiei. Încolțit, Vasquez a trebuit să recunoască adevărul curat: da, ascunsese comoara în junglă și era gata să arate și locul, dar, evident, în schimbul libertății.

Greșeala lordului

Pînă să se pună de acord și să stabilească toate condițiile s-a înnoptat, încît operația dezgropării comorii a trebuit să fie aminată pentru a doua zi. În cursul nopții, însă, chinuit de niște presimțiri și îndoieli, Cochrane a ordonat ca butoiașul cu aur găsit pe „Santa-Barbara” să fie dus pe țărniș și îngropat, intrucît intenționa să se întoarcă altădată și să-l ia pe ascuns.

Cînd, în sfîrșit, s-a luminat, navele au ridicat ancora. „Santa-Barbara” a pornit cu toate pinzele sus, urmată de aproape de „Mary Dear”, la bordul căreia se afla lordul englez care nu bănuia nimic. Iar cînd a văzut că făcuse o mare greșeală, era prea tîrziu. Căpitanul Vasquez se îndreptase cu bu-

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

nă știință spre niște uriașe stînci subacvatice, cu intenția de a-și distruge vasul și în același timp și pe cel inamic.

Și totuși, lordul a izbutit să ocolească recifele, în timp ce „Santa-Barbara” s-a izbit de o stîncă și s-a scufundat aproape instantaneu. Numai doi spanioli au reușit să se salveze. În numele lordului, li s-a oferit o parte din comoară dacă destăinuiau unde era ascunsă. Și într-adevăr, curînd butoiașele au fost dezgropate și în fața fericitului posesor al mormanului de aur s-a ridicat întrebarea: ce să facă mai departe? Să se întoarcă în Peru? Dacă proceda așa, trebuia să renunțe la comoară. Să pornească spre Anglia? Nu era exclus ca în patrie să fie judecat ca hoț și pirat. Încît Cochrane a hotărît să îngroape în secret banii și obiectele de preț, spre a-i putea lua mai tîrziu, în împrejurări mai favorabile. Și, fără a sta prea mult pe gînduri, aventurierul englez a ordonat ca marinarii spanioli de pe „Santa-Barbara” să fie uciși, spre a se descotorosi de niste martori nedoriti.

După cîțva timp, puțin scrupulosul lord s-a întors în patrie, unde i s-a făcut o primire triumfală, pentru actele-i de vitejie din America de Sud, și a fost înaintat la gradul de amiral. Desi curînd a devenit o personalitate de vază, n-a cutezat, însă, să pornească într-o expediție, care ar fi stîrnit sigur un scandal, după comoara din Darien. Iar cînd a hotărît în sfîrșit să facă acest lucru, era octogenar și pînă să sfîrșească pregătirile a murit.

Puțini oameni au putut vedea astfel harta secretă a lordului Cochrane. Și abia după 95 de ani, în 1915, două întîmplări petrecute în zona Darien au reamintit iar de vechea legendă.

Într-o zi, Ignacio Polaco, un vînat pasionat, a plecat în junglă. Cum nu s-a mai întors acasă, a fost căutat și găsit numai după multe zile, fără cunoștință, la o foarte mare depărtare de casă, în regiunea golfului Uertos. În buzunarele lui au fost descoperite cinci monede spaniole vechi. Cînd și-a venit puțin în fire, a povestit o întîmplare de necrezut și anume că se rătăcise în junglă, nemiștiind încotro s-o apuce, ca să se întoarcă acasă. Încît își propusese să găsească doar drumul spre țărniș. Așa a ajuns pe coama unei coline, de unde se auzea vuietul valurilor. Și-a încordat dar ultimele puteri și a pornit spre ocean, însă curînd a căzut într-o groapă. Acolo, Ignacio a găsit cîteva butoiașe acoperite cu o pînză de corabie putredă. În butoiașe străluceau monede de aur. Dar cum era prea slăbit de foame și de febră ca să poată scoate banii din groapă, vinătorul s-a grăbit să ajungă la o casă.

Ignacio nu-și putea aminti, însă, pe ce drum ajunsese la țărniș și cîte zile zăcuse acolo pînă cînd fusese descoperit. Din cînd în cînd vorbea despre doi marinari necunoscuți și despre o ciine, care virise groaza în el. Povestea era fără îndoială fructul halucinațiilor lui, generate de istoriile care circulau de mult prin partea locului despre cei doi marinari spanioli uciși din ordinul lordului Cochrane și despre ciinele căpitanului Vasquez, împușcat chiar de lord. Cum boala lui Ignacio se agrava, avea pneumonie cu complicații serioase, a fost internat la un spital din Panama, unde a și murit peste cîteva zile. Iar cele cinci monede au ajuns la Muzeul Național.

A doua întîmplare s-a petrecut după cîteva luni, în noiembrie 1915. Căpitanul Julio Avilez din orașelul Haque, aflat la o sută kilometri de Țărniș

L. Vasilevski

(Continuare în pag. a 11-a)

INTERVIU

O țară incântătoare !

La invitația Uniunii compozitorilor din România, ne-a vizitat țara prof. docent Margarit Brudian, de la Conservatorul „Komitas“ din Erevan.

Înainte de a părăsi Bucureștiul, domnia sa a avut amabilitatea să ne răspundă la câteva întrebări.

— Care a fost scopul vizitei dumneavoastră ?

— A face cunoștință cu folclorul românesc, cu viața culturală din România. Am avut fructuoase întâlniri cu creatorii, am asistat la audiții — câteva lucrări românești de inspirație folclorică, cum ar fi „Concertul pentru pian“ de Paul Constantinescu, „Preludiu simfonic“ de Ion Dumitrescu, „Motive maramureșene“ de Corneliu Dan Georgescu și „Arcade“ de Aurel Stroe — la concerte, spectacole de operă, am vizitat muzee.

Am luat cunoștință cu mult interes de unele aspecte ale activității Institutului de etnografie și folclor. Am admirat și apreciat existența unui asemenea institut, munca desfășurată aici pentru păstrarea scripilor talentului popular, pentru studierea folclorului. Cele câteva înregistrări de folclor românesc primite în dar vor îmbogăți fondul cabinetului de creație al Conservatorului „Komitas“ din Erevan, contribuind la dezvoltarea posibilităților de studiere a folclorului din țara dumneavoastră.

M-a impresionat, de asemenea, preocuparea care există la Conservatorul din București pentru pregătirea de specialiști în domeniul folcloristicii. Am avut un schimb util de păreri cu prof. Emilia Comișel. Am constatat că între conservatoarele din București și Erevan există deosebiri în predarea cursurilor de folclor datorită caracteristicilor naționale ale obiectului predat. Aplicând la noi câteva din metodele dumneavoastră, nu vom avea decât de câștigat.

La Institutul de studii sud-est europene am avut o întâlnire cu dr. Adrian Fochi. O preocupare a sa este aceea de a stabili asemănări între legendele unor popoare. Institutul a pregătit pentru tipar un volum consacrat asemănărilor dintre baladele popoarelor românești și bulgare. În urma discuțiilor pe care le-am purtat, a reieșit că una dintre temele baladelor care alcătuiesc volumul amintit poate fi întâlnită și în creațiile populare armene și kurde. La înapoierea în patrie, voi trimite pentru completarea volumului exemplificări în acest sens.

Serile le-am consacrat concertelor și spectacolelor de operă. Am asistat la spectacole în interpretări valoroase. Aș dori să remarc că am fost impresionată de bogata viață muzicală a Bucureștiului.

— Ce alte aspecte ale vieții culturale românești ați mai cunoscut ?

— Am vizitat câteva muzee: Muzeul de artă, Muzeul Satului, muzeele Minovici și Zambaccian etc. Ca folcloristă m-a impresionat în mod deosebit Muzeul Satului. A crea în mijlocul naturii un întreg sat, în care sînt prezentate case din toate regiunile țării, iată o idee minunată !

Plec cu amintirea unor frumoase clipe petrecute în țara dumneavoastră, o țară incântătoare ! Cu acest prilej mulțumesc tuturor celor care mi-au înlesnit petrecerea timpului cit mai instructiv și plăcut.

M. Karacașian

... arta
ca arta arta a.
a arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta .
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta :

Regizorul Alexei Saltikov s-a despărțit (temporar) de scriitorul Iuri Naghibin, cu care a împărțit laurii unui triplu succes: filmele „Președintele“, „Regatul femeilor“ și „Directorul“. Noul lui colaborator este tot un scriitor cunoscut, Afanasi Salinski.

După piesa „Maria“, care figurează în repertoriul multor teatre, Salinski a scris un scenariu și l-a predat în mâinile experte ale lui Saltikov, consecvent preocupat, ba chiar mai mult, fascinat, cum am văzut de personalitățile puternice, de mare anvergură. (Să ne

amintim de celelalte trei filme ale lui, citate mai sus).

Noul film, al cărui titlu oscilează deocamdată între „Puterea“ și „Siberiana“, va continua această temă.

Acțiunea se petrece pe șantierul unei mari centrale electrice din Siberia, cadru excelent pentru ample cuprinderi de destine umane. Căci bineînțeles, pe autori îi interesează în primul rînd omenii.

Dacă în celelalte „filme ale personalității“, figurile centrale au fost: în „Președintele“, un președinte de colhoz,

în „Directorul“, directorul primei uzine de automobile din U.R.S.S., în „Puterea“ eroina principală va fi o femeie, Maria siberiana, Maria Odinoșova, secretară a unui comitet regional de partid.

„Am vrut să creez portretul unui militant de partid, demn de a fi numit „Cavaler al revoluției“ — a spus la tradiționala conferință de presă a primului tur de manivelă dramaturgul Afanasi Salinski.

Această dificilă sarcină revine actriței Valeria Zakluranaia (în fotografia noastră).

TELEVIZIUNE

Momentul lebedelor

Televiziunea italiană a organizat recent un interesant Festival al baletului clasic. Amplul ciclu coregrafic a permis unui număr imens, de ordinul milioanei, de spectatori să admire talentul unora dintre cei mai mari dansatori și maeștri de balet din lume.

Critica italiană a fost unanimă în a recunoaște că unul dintre momentele de vîrf ale festivalului l-a constituit spectacolul Teatrului Mare din Moscova cu faimosul balet „Lacul lebedelor“ de Ceaikovski. În rolurile principale, Maia Pliseșkaia și Nikolai Fadeceev au

Maia Pliseșkaia acasă, împreună cu soțul ei, compozitorul Rodion Șcedrin

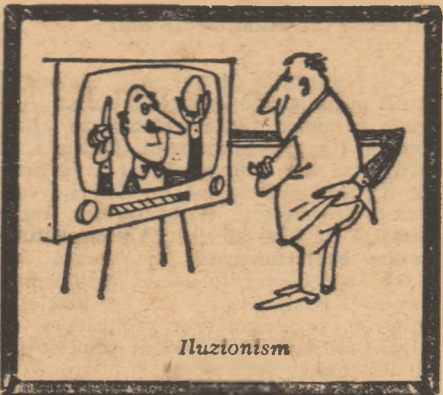
făcut încă o dată dovada artei lor inegalabile.

Apropo de evoluția celor doi „monștri sacri“, ziarul milanez „Giorni“ scria: „Nu se ivește des ocazia de a vedea doi dintre cei mai de seamă reprezentanți ai lumii dansului înconjurați de un corp de balet celebru. Să mulțumim televiziunii că ne-a oferit acest unic prilej“.

MERIDIANE

Expoziție de falsuri

La muzeul Guggenheim din New York există multe falsuri. Și nu numai că există, dar sînt și expuse. De altfel așa se și numește o recentă expoziție: „Desene de Rodin — autentice și false“.

Desenele lui Rodin au fost expuse rar. Marele număr de falsuri executate după ele a făcut ca orice încercare de a organiza o expoziție cu lucrări autentice să fie privită cu neîncredere. Tocmai de aceea au și organizat Albert Elsen și Kirk Warnday, de la universitatea Stanford, expoziția de la muzeul Guggenheim.

Ea prezintă interes din cel puțin două motive. Primul: familiarizează publicul cu o latură mai puțin cunoscută a operei lui Rodin. Al doilea: îndeamnă la reflecție asupra alarmantei probleme a relației dintre valoarea artistică a operei de artă și prețul ei.

Falsurile după Rodin au devenit cauza uneia dintre cele mai triste pagini din istoria artei. În 1962 a murit Ernst Dühring, care se socotea ultimul elev al lui Rodin. În casa decedatului s-a găsit o valiză plină de desene care purtau semnătura marelui sculptor. După cîva timp, experții au stabilit, însă, că nici unul nu era autentic, toate fiind opera lui Dühring. De atunci specialiștii au început să aibă o atitudine și mai rezervată față de desenele lui Rodin. Într-adevăr, acum zece-cincisprezece ani s-a semnalat o adevărată invazie de falsuri după Rodin, ceea ce a dus la urma urmei la concluzia că „aproape șazeci la sută din desenele atribuite lui Rodin sînt false“.

Marele număr de falsuri a avut și o altă consecință tristă, — prețul lucrărilor autentice a scăzut. Cu toate acestea, Kirk Warnday este convins că oricine cunoaște destul de bine opera marelui artist și „are ochi“ poate deosebi ușor un Rodin adevărat de unul fals. „Rodin încearcă să redea esența umană a modelului, pe cînd falsificatorii se mulțumesc cu asemănarea exterioară. Ei au descoperit că e ușor să confecționezi în serie „lucrări de Rodin“ mai ales datorită manierei sale libere. Dar nici unul n-a izbutit să dobîndească simțul armoniei corpului omenesc pe care îl posedă artistul“ — scrie Warnday.

Oricît ar părea de paradoxal, falsificatorii au fost tentați de desenele executate de Rodin într-o perioadă mai tîrzie, respectiv anii 1900—1907. Explicația trebuie căutată în faptul că deși desenele din această perioadă sînt o

mărturie a maturizării talentului său, ele se caracterizează printr-un fel de nefinisare.

Desenele expuse în expoziția amintită sînt datate însă din anul 1854. Rodin n-avea atunci decît paisprezece ani și lucrările se caracterizează printr-un anumit academism și redau mai detaliat anatomia modelului. Temele sînt împrumutate mai ales din mitologie și din opere literare. Maniera clasică și spiritul romantic le apropie de Renaștere și în special de Michelangelo, din care Rodin s-a inspirat de multe ori.

Pînă prin 1881 Rodin aproape că n-a lucrat cu modele vii și își utiliza foarte rar desenele drept schițe pentru viitoarele-i sculpturi, păstrîndu-le ca opere de sine stătătoare în care își putea urmări evoluția. Cărbune, acuarelă, creion, guașă, cerneală precum și gravură — toate atestă multitudinea de direcții a căutărilor sale, strădania sa de a pătrunde esența omenescului. „Desenul — spunea Rodin — este o cheie a cunoașterii“.

Stăpînind perfect această cheie a cunoașterii, Rodin a ajuns să deseneze fără a-și lua ochii de la model, fără să privească hîrtia. De aceea desenele se remarcă prin linii neîntrerupte neobișnuit de lungi, care traversează năvalnic spațiul alb, lăsînd urmele „mişcării“. Lui Rodin îi plăcea să explice că pentru a reda liniile trupului unui model, trebuia să le simtă în virful degetelor, să le simtă parte din sine însuși. Numai așa putea fi sigur de reușită.

Dar de ce o imitație bună sau chiar într-o, oarecare măsură, „desăvîrșită“ nu valorează tot atît cît originalul ? De ce originalul să coste atîția bani, cînd poate fi copiat ? Astfel de întrebări se aud destul de des. Expoziția de la muzeul Guggenheim le dă un răspuns foarte convingător. O operă de artă nu poate fi apreciată numai pentru forma ei, ci și pentru grandoearea minții în care a fost zămislită.

D. Locev

REFLECTOR

„Bătrînul“ scenarist Evgheni Gabrilovicî scrie un scenariu pentru tînarul regizor Pavel Lubimov. Filmul acestui original cuplu, legat de o caldă prietenie și stimă reciprocă, se va intitula „Strada“.

Romanul lui Roger Vailland „Beau Masque“ va fi adaptat pentru ecran de Bernard Paul.

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

DIETETIC

Laptele —
in ipostaze inedite

Cine ar fi crezut că în materie de lapte nu s-a spus încă ultimul cuvânt? Și totuși așa este, deși cunoașterea sa se vedește a fi de tot mai mare însemnatate. Căci, s-a stabilit, creșterea co-

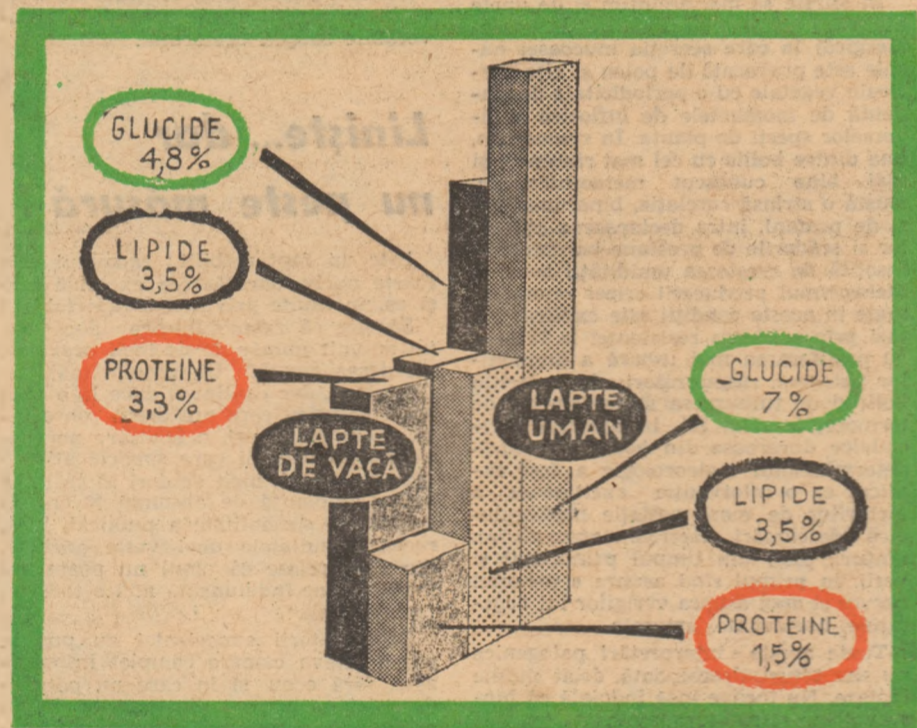
- Săruri minerale (fier, calciu, magneziu, potasiu sodiu, fosfor).
- Glucide (diferite zaharuri)
- Lipide (grăsimi)
- Protide (proteine, acizi aminați, peptide)
- Alte componente aflate în cantități foarte mici, dar având proprietăți fiziologice care le conferă o importanță deosebită (enzime, vitamine, hormoni)
- Apă, care alcătuiește cea mai mare parte a laptelui, intrucit un litru de lapte matern conține numai 120 de grame extract uscat.

Aceste componente există în toate tipurile de lapte, dar proporțiile și compoziția lor chimică variază de la o specie la alta.

Intrucit se știe de mult că nou-născuții nu trebuie hrăniți cu lapte de vacă, odinioară medicii recomandau ca acesta să fie „tăiat” cu apă (două treimi lapte de vacă, o treime apă) și să se adauge zahăr. În felul acesta se obține un lapte aproape acceptabil pentru nou-născut. El conținea 2.2% proteine, 8% zahăr și 2.3% grăsimi — față de 1.5% proteine, 7% zahăr și 3.5% lipide în laptele matern. Laptele praf reproduce exact, din punct de vedere cantitativ, compoziția laptelui de femeie în lipide, glucide și proteine, dar deosebirile calitative rămân încă foarte mari. El este în genere bine acceptat și greutatea copilului sporește în mod normal.

În ultimul timp, cercetătorii în materie nu se mai mulțumesc însă cu rezultatele dobândite până acum. Ei adaugă vitamine și fier, intrucit nici laptele de vacă, nici cel de femeie nu conține cantități de fier suficiente pentru formarea hemoglobinei. Sau calciu, dat fiind că laptele de vacă conține mai mult calciu decât cel de femeie, ceea ce duce la o calcificare accelerată a sistemului osos, considerată ca neavând inconvenient.

Aceste câteva exemple arată, în același timp, că încă nu s-au putut obține sortimente de lapte artificial absolut

pilului în primele săptămâni de viață are o importanță excepțională pentru întreaga lui dezvoltare ulterioară. flora intestinală, de pildă, se formează tocmai la această vîrstă foarte fragedă. Apoi laptele conține anticorpi care asigură o imunitate relativă a sugarilor față de anumite maladii. Iar, după o seamă de specialiști, însăși dezvoltarea creierului depinde de hrana dată copiilor în primele săptămâni de viață. Mamele de astăzi își alăptează tot mai rar copiii. Noii născuți sînt hrăniți cu biberonul, cu diverse sorturi de lapte praf special preparat. Laptele de vacă natural poate fi adesea mortal. În toată lumea industria comercializează sub formă de praf produse, e adevărat obținute din lapte de vacă, dar a căror compoziție se apropie de laptele matern și al căror gust se deosebește de laptele de vacă. Procesul care duce la transformarea laptelui animal într-unul care să se apropie de laptele de femeie se numește „maternizare”. În linii mari, această transformare este socotită satisfăcătoare. Dar în ultimul timp a început să fie luată în considerare producerea unor sortimente de lapte artificial mai propice pentru creșterea și pentru echilibrul sugarilor decât laptele natural.

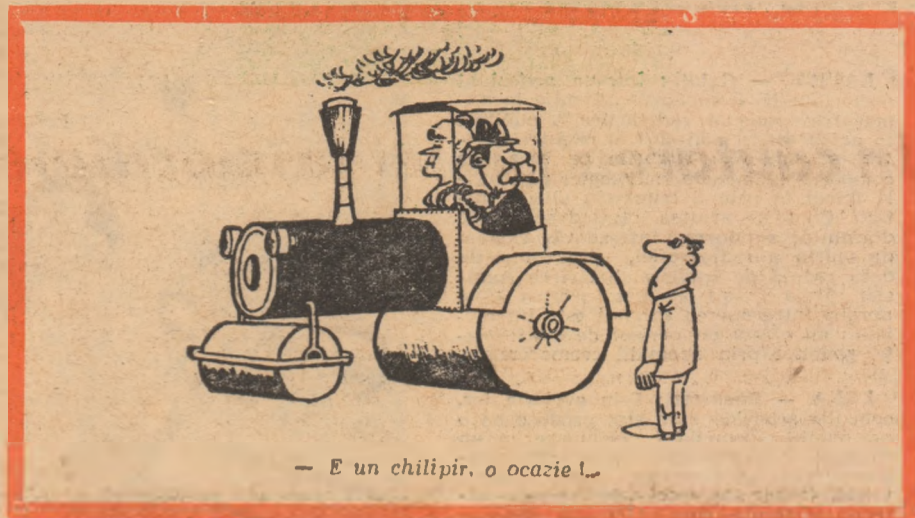
În general, indiferent dacă e vorba de cel uman sau de cel animal, laptele este un lichid cu o compoziție extrem de complexă și care n-a putut fi încă elucidată pînă la capăt. Constituenții săi pot fi clasificați în mai multe categorii:

identic cu cel de femeie. Factorii hormonal sau imunitari, a căror înrînire fiziologică este cunoscută, nu pot fi încă reproduși în practică. De aceea, un număr de cercetători visează — căci deocamdată acesta e termenul cel mai potrivit — să inoculeze vacilor anumite maladii. Aceste vaci ar produce atunci anticorpi care, trecînd în lapte, ar asigura o anumită imunitate sugarilor (în același fel în care o asigură și laptele matern). Alții doresc să pună la punct pentru primele zile de viață un lapte care să imite nu laptele obișnuit de femeie, ci acela produs în primele zile după naștere. Căci compoziția acestuia din urmă se deosebește destul de mult de aceea a laptelui definitiv, care este mai greu.

FIZICĂ

La 12 000
de atmosfere !

De obicei, omul judecă lumea care-l înconjoară în raport cu condițiile în care trăiește. Iar el trăiește în mod o-

bișnuit, se știe, într-o lume cu temperaturi medii, viteze medii și presiuni medii. E suficient, însă, să fie pus în situația de a evada din cadrul acestor valori medii, pentru a descoperi că concepțiile sale nu reflectă întotdeauna toate proprietățile reale ale materiei.

Încă de pe vremea lui Gay-Lussac, Boyle și Mariotte, se știa că presiunea influențează proprietățile corpurilor în aceeași măsură ca și temperatura. În fapt, însă, lucrul nu era evident decât în ce privește gazele. În domeniul lichidelor, și mai ales al solidelor, lucrurile sînt mult mai complexe. Pentru că presiunea să acționeze asupra proprietăților metalelor, de pildă, ea trebuie să atingă, cum s-a văzut mai târziu, mii de atmosfere. Încît influența presiunii asupra proprietăților materialelor n-a putut fi studiată, și deci folosită în scopuri practice, decât în ultimii ani.

Un pionier în materie este fizicianul american P. Bridgman care, împreună cu colaboratorii săi, a început pentru prima oară să studieze sistematic proprietățile metalelor și aliajelor sub presiuni foarte mari. Cu acest prilej el a constatat că metalele, chiar și cele mai friabile în condiții normale, suferă o extraordinară melamorfază cînd sînt supuse la presiuni puternice, devenind plastice și maniabile. Bridgman a înțeles imediat marea importanță a descoperirii sale: suprapresiunile făceau posibilă prelucrarea celor mai capricioase materiale. Și a încercat să aplice ideea în practică, dar experiențele lui au suferit un eșec. Și totuși, cîte posibilități se ascundeau în spatele acestei idei!

Pînă nu de mult, problema alegerii materialelor nu-i preocupa însă prea mult pe specialiștii în metale. Dacă aveau nevoie de un oțel inuzabil li adăugau, în cursul topirii, „ingredientele” necesare și-l supuneau la un tratament termic corespunzător. Iar dacă era nevoie să-i sporească și mai mult rezistența, metalurgiiștii recurgeau la alte componente, forjau oțelul la un alt regim și dădeau constructorilor materialul dorit. În ultimii ani însă, situația s-a complicat. Se ajunsese la o limită: creșterea gradului de soliditate, de rezistență a unui material la temperaturi foarte mari aducea după sine, deseori, prejudicii altor caracteristici. Cu fiecare an care trecea inginerii simteau de aceea tot mai mult lipsa de materiale care să aibă combinații de proprietăți avantajoase, atît de necesare în construcția de nave cosmice, reactoare atomice sau motoare electrice miniaturale. Încît fizicienii s-au văzut constrînși să caute noi posibilități de supunere a materiei, noi metode de elaborare care să înobileze materialele folosite și, poate, să dea chiar naștere altora cu totul noi. După o serie de experiențe, savanții au revenit deci la ideea utilizării presiunilor înalte. Iar cercetătorii sovietici au reușit să realizeze ceea ce savantul american nu izbutise.

Atunci cînd constructorilor de la Vniimetmaș (Institutul de cercetări în domeniul construcțiilor mecanice pentru metalurgie) li s-a încredințat misiunea de a crea noi mașini pentru prelucrarea metalelor prin utilizarea lichidelor sub presiuni înalte, ei s-au văzut puși, într-un anumit fel, în fața unei „terra incognita”, soluțiile clasice reclamînd o revizie fundamentală, elaborarea unor principii absolut noi.

Odinioară, constructorul rezolva problema fără prea multe dificultăți: pentru a putea să ridice presiunea era suficient să îngroașe tubul. A venit însă un timp, cînd simpla îngroșare nu mai rezolva problema. Inexorabilele ecuații ale teoriei elasticității și plasticității demonstau că, oricît de gros ar fi peretele, presiunea tolerabilă pentru recipient rămîne limitată deoarece sarcina se repartizează în mod inegal: straturile interne sînt solicitate extrem de puternic, în timp ce cele externe nu participă practic la lucru. Această, rea-

litate a fost demonstrată și de experiențele în cursul cărora aveau loc explozii. Acestea nu puteau fi urmărite decât indirect dîndărătul unor pereți blindati, prin mijlocirea televiziunii.

Specialiștii sovietici au găsit însă soluția problemei, deși reușita lor n-a venit ușor. La început tuburile aveau ca și armele de artilerie, mai multe straturi. Apoi cînd această rezervă de soliditate a fost și ea epuizată s-a adoptat o altă tactică, radical diferită. Pe un miez extrem de fin s-a întins o panglică metalică specială foarte rezistentă, obținîndu-se astfel un nou tip de containere, de o rezistență deosebită. Într-adevăr, panglica are proprietăți rare: pentru a fi sfărîmată trebuie exercitată asupra ei o presiune de 200—250 kg pe mm² de secțiune. În continuare, ideea acestor bobine a fost folosită și la alte ansambluri de mașini, încît una din mașinile pentru prelucrarea metalelor prin folosirea presiunilor înalte creată de Vniimetmaș echivalează cu o presă de 6 000 tone. De obicei, o astfel de presă cîntărește nu mai puțin de 150—200 tone, dar bobinaul a permis constructorilor să reducă totul la numai 50 de tone. Iar recent a fost creată și o mașină considerată fără egal în lume, capabilă să dezvolte o presiune de 12 000 atmosfere!

MATEMATICĂ

Numerele
surpriză

Matematica nu este totdeauna atît de severă și de rigidă pe cît pare. Uneori, cînd cifrele dau combinații neașteptate, pare chiar că glumește.

În piramida care urmează, numărul din stînga este de fiecare dată suma tuturor cifrelor lui ridicate la aceeași putere. Cine se încumetă să o continue?

$$\begin{aligned}
 153 &= 1^3 + 5^3 + 3^3 \\
 370 &= 3^3 + 7^3 + 0^3 \\
 371 &= 3^3 + 7^3 + 1^3 \\
 407 &= 4^3 + 0^3 + 7^3 \\
 1\ 634 &= 1^4 + 6^4 + 3^4 + 4^4 \\
 8\ 208 &= 8^4 + 2^4 + 0^4 + 8^4 \\
 9\ 474 &= 9^4 + 4^4 + 7^4 + 4^4 \\
 54\ 748 &= 5^5 + 4^5 + 7^5 + 4^5 + 8^5 \\
 92\ 727 &= 9^5 + 2^5 + 7^5 + 2^5 + 7^5 \\
 93\ 064 &= 9^5 + 3^5 + 0^5 + 6^5 + 4^5
 \end{aligned}$$

Iată patru numere destul de lungi, compuse din cîte 10 cifre, între care s-ar părea că nu există nici o legătură.

$$\begin{aligned}
 2\ 438\ 195\ 760 \\
 3\ 785\ 942\ 160 \\
 4\ 753\ 869\ 120 \\
 4\ 876\ 391\ 520
 \end{aligned}$$

În realitate toate sînt divizibile cu numerele cuprinse între 2 și 18 inclusiv. Controlați și vă veți convinge.

La verificarea calculatoarelor electronice specialiștii folosesc deseori uimitoarea particularitate a numărului 37 037 037:

$$\begin{aligned}
 37\ 037\ 037 \times 3 &= 111\ 111\ 111 \\
 37\ 037\ 037 \times 6 &= 222\ 222\ 222 \\
 37\ 037\ 037 \times 9 &= 333\ 333\ 333 \\
 37\ 037\ 037 \times 12 &= 444\ 444\ 444 \\
 37\ 037\ 037 \times 15 &= 555\ 555\ 555 \\
 37\ 037\ 037 \times 18 &= 666\ 666\ 666 \\
 37\ 037\ 037 \times 21 &= 777\ 777\ 777 \\
 37\ 037\ 037 \times 24 &= 888\ 888\ 888 \\
 37\ 037\ 037 \times 27 &= 999\ 999\ 999
 \end{aligned}$$

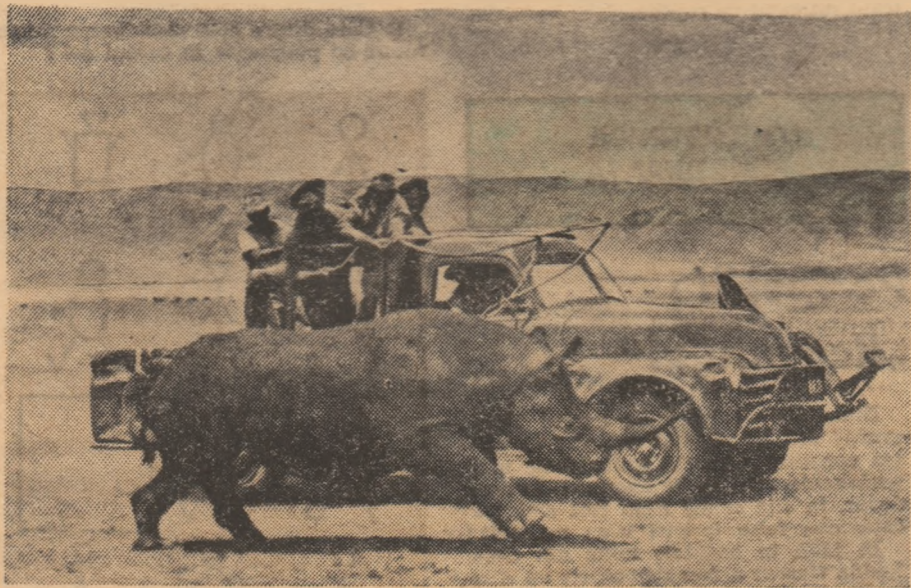
TANZANIA

Ce este un safari

Safari, acest cuvânt cu rezonanțe exotice, mustind de romantism, înflăcărează imaginația și îndeamnă la drumetie. Cum ajung în Africa, europenii fac, de altfel, numai de cunosțință cu inefinita diversitate de sensuri a acestui cuvânt arab intrat acum în vocabularul multor limbi de pe continent. Căci safari poate însemna fie caravană, pedestră sau cu catiri ori cai, cavalcadă de mașini moderne, plimbare, marș, expediție, călătorie cu barca, bacul sau pluta, pe scurt orice deplasare — lungă sau scurtă — și timpul de care e nevoie pentru efectuarea ei. Buzuindu-mă pe o oarecare experiență personală, pot să adaug la cele de mai sus că safari mai înseamnă și o ședere zilnică de multe ore la volanul mașinii și un adevărat Vezuviu de praf galben-roșcat care nu vrea cu nici un preț să se depună, ci plutește. În asemenea condiții e foarte greu de organizat o cursă de mașini. Soarele arde nemilos, pe cer nu e nici un norișor, iar în albiile uscate ale rîurilor nu există un strop de apă. Mai întîi aprinzi farurile, semnalizezi insistent, încercînd să străpungi perdeaua

mai dori să adaugi, dar nu se poate, foșnetul divin al ierburilor înalte de trei metri, zborul poetic inegalabil al cîrdurilor de flamingo, goana struțiilor, turmele rătăcitoare de bivoli, baturile căsate ale crocodililor, care parcă pozează, și cursele superbe de antilope, trompele elefanților care mîngîie parbrizul mașinii cerșind delicatete etc...

Din safari se țes pinzele unor hărți geografice multicolore. În lucrarea sa „Omul și pămîntul”, celebrul geograf francez Elisée Reclus a spus: „Geografia este pentru om istorie în spațiu, așa cum istoria este geografie în timp”. Istorie în spațiu... Admirabilă definiție. În Africa, acest spațiu cheamă mai puternic decît în alte locuri, căci și omul e mai aproape de natură care, la rîndul ei, nu e atît de pustie și mutilată de ofensiva industriei. Cînd locuiești la Dar es Salaam, capitala Tanzaniei, de pildă, poți fi zilnic martor al unor întîmplări ieșite din comun sau afli despre ele din ziare ori din povestirile prietenilor. Dar es Salaam este port la Oceanul Indian și e înconjurat de trei părți de o savană tipic africană. Nu

Vă amintiți de această secvență din filmul „Hatari”?

de praf, s-o lași în urmă, dar apoi te resemnezi să înaintezi învâluit în nori de praf...

Făcînd abstracție însă de aceste neplăceri, safari-ul oferă o sumedenie de lucruri plăcute, căci face parte integrantă din feerica natură africană, din fauna și flora-i unice în lume. E un cuvînt care te poartă pe aripi prin savana nesfîrșită, te cheamă în junglă, te duce pe potecile rezervațiilor naturale, te ispitește pe creste muntoase, te însoțește prin insulițe puțin cunoscute din Atlantic ori Oceanul Indian, te pune în legătură cu vînători și naturaliști, îți face cunoștință cu arcul și săgețile și te duce în locuri de basm unde nu te lasă inima să faci economie de rolfilme și pelicule. Ai numai timpul să observi că transpirația sărată îți intră în ochi, împiedicîndu-i să privească în obiectiv. La imaginea vizuală ai

rareori se întîmplă să deschizi un ziar și să dai de fotografia unui fermier care a ucis un leu. Unde credeți? Chiar la marginea capitalei tanzaniene.

Într-o zi am văzut un grup de elevi de la o școală din provincie îndreptîndu-se spre palatul prezidențial. Unul din copii ținea în mînă un pui de leu. Animalul fusese prins, printr-un miracol, de elevi care-l aduseră la Dar es Salaam ca să-l dăruiască parcului zoologic din preajma palatului.

După cum se vede, pînă și capitala țării absoarbe o părticică din natura continentului. Există unghere în care s-au stabilit maimuțe. Sălbaticie, desigur, dar care și-au pierdut într-o anumită măsură teama, ba chiar și prudența excesivă față de om. În orice caz ele capătă hrană și cochetază cu trecătorii care se opresc să le privească.

Dar acest exotism se întoarce deseori împotriva omului. Într-o zi, de pildă, într-un magazin a intrat o mamba verde, un șarpe foarte primejdios. Înpăimîntați, clienții au zbughit-o afară pe ușă. Dar un tînăr nu și-a pierdut cumpătul și a apucat un băț cu care a ucis intrusul. Negustorul se plînge însă că după această întîmplare și-a pierdut clientela.

De pe urma șerpilor au de suferit, în special, copiii. În timpul sezonului ploios, șerpilor le e frig — afirmă specialiștii — simt lipsa soarelui, a căldurii. Încît caută adăpost pe lîngă casele oamenilor, pătrund în pridvoare sau se strecoară în bucătării. Or, în orice familie copiii sînt cei mai mobili, mai curioși. Își vîră nasul prin toate ungherele, se zbuguie în jurul casei, se ascund prin boschete, și, uneori, plătesc cu viața.

Dar să mergem cu gîndul și în provincie, de pildă în nord, la Arusha. În piața centrală a orașelului există un monument cu o inscripție care arată că acolo este jumătatea drumului Cairo-Capetown. Arusha s-a aciuat la poalele muntelui Meru.

„News Safari Hotel” este un adăpost obligatoriu pentru actorii și operatorii de film care vin de peste ocean. Filmul „Hatari”, cunoscut în întreaga lume, a fost turnat lîngă Arusha. Cazați în acest hotel, actorii și operatorii plecau zilnic să filmeze pe lacul Momella și în craterul Ngurdoto. De aceea „New Safari Hotel” este împodobit cu fotografii de actori făcute pe fondul naturii africane.

Mi-a plăcut însă, mai ales modul cum e mobilat și împodobit biroul de recepție al hotelului, care poate fi vizitat cînd te duci să reții o cameră. Pe podea sînt întinse piei de zebra. Lîngă cîmin se află niște tam-tam-uri mari cu scrumiere deasupra. Într-un colț, fildeși, scuturi săgeți, papagali vorbitori. Într-o colivie niște păsărele cîntătoare, iar îndărătul unei rețele metalice cîteva maimuțe. Și tot de acolo se pot cumpăra și suvenire. De multe ori obiecte nu prea de calitate, dar turiștii cumpără orice, întrucît trebuie să ducă acasă ceva din „inima Africii”. Încît deseori se alege cu niște bucăți de lemn în loc de o sculptură. Căci meșteșugarii care se respectă, care își cunosc valoarea nu și expun niciodată produsele în pragul unui hotel. Ei sînt siguri că cunoscătorii de artă africană îi vor găsi indiferent în ce colț de țară s-ar afla!

N. Hohlov

MALAEZIA

Surprizele durianului

Un șir alcătuit din douăzeci de inși se apropia încet de babord unde, chiar lîngă balustradă, pe un pat pliant trona un oceanograf, stimat de noi toți, care ținea pe genunchi un fruct de durian tăiat în două. Era ceremonia degustării celui mai exotic fruct tropical din cîte se cunosc.

Legendarul durian crește în sud-estul Asiei și e socotit de populația acestei regiuni drept cea mai aleasă delicatetésă. Se spune că, odinioară, în această zonă, ciocnirile armate între triburile localnice pentru stăpînirea unui arbore de durian erau foarte frecvente. Călătorii europeni de la care ne-au parvenit știri despre superexoticul arbore s-au arătat și ei încîntați de gustul durianului. Și acum avem și pe nava noastră un fruct de durian.

Cei din coada șirului de 20 de inși îi priveau cu nerăbdare și invidie pe norocoșii care și izbutiseră să vire linguriță în felioarele lungulețe și moi. Galben-verzii, de forma și dimensiunile unei mingi de rugby acoperite cu ghimpi, durianul se golea încet-încet de legendarul-i miez. Dar de ce nu se auzeau exclamații entuziaste, de ce nu se vădeau o încîntare generală și dorința de a repeta degustarea? Cei ce săvîrșiseră ritualul se trăgeau la o parte și-i urmăreau cu interes pe amatorii de senzații tari care nu luaseră încă contact cu faimosul fruct.

În sfîrșit, am ajuns și eu în posesia multrîvnitei lingurițe. Am umplut-o cu un miez alb-cenușiu și am dus-o la gură. În timp ce tacimul străbătea distanța care mă despărțea de lăudata delicatetésă, m-am simțit ispitit să aspir mai întîi aroma fructului, dar n-am apucat s-o fac căci maxilarele mi s-au închis lacome, ca și ochii de altfel, în așteptarea plăcerii pe care aveam s-o încerc, iar limba a trecut la împlinirea celor mai plăcute obligații ale ei.

Dar, deodată, gura mi s-a crispat de dezgust și un nod mi s-a pus în gît. Otravă! Nu mai înțelegeam nimic. Parcă era ceva putred. Încercînd să în-

ghit totuși grețosul fruct, m-am informat:

- Dar o fi proaspăt?
- Sigur abia a fost cules.

Da, se pare că așa e durianul. Avea și aromă de ouă clocite, usturoi mucegăit și încă ceva la fel de „plăcut”. Și totuși voiam să înțeleg forța de atracție a acestui fruct-monstru.

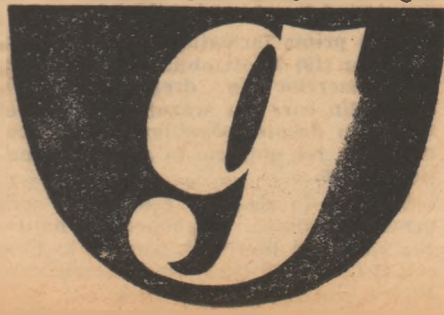
Controversatul durian

Ceea ce reclama, evident, repetarea gestului dinainte, realmente eroic. Deci am cerut, am primit și am încercat să degust pe îndelete o a doua linguriță din această otravă. Rezultatul a fost întrucîtva ciudat. În general, o senzație nouă e greu, ba uneori chiar imposibil de descris prin noțiuni cunoscute. Spuneți, de pildă, cu ce seamănă la gust banana? Ați putea vorbi, bunăoară, de dovleac fiert cu adaos de dulceață sau suc. Orj de încă ceva. Dar banana e numai banană și nu altceva! Așa se întîmplă și cu durianul. Cum, însă, marea majoritate a cititorilor nu vor avea, aproape sigur, posibilitatea de a-l cunoaște în stare naturală, să încerc să prepar o cocktail din diverse produse comestibile și mai puțin comestibile care să-i ajute să-și dea seama de gustul ieșit din comun al durianului. Așadar, amestecăm bine o căpșună cu o felie de banană, una de ananas, ceapă fiartă, usturoi mucegăit și trei sferturi de ou clocit. În felul acesta s-ar putea obține ceva foarte asemănător la gust și miros cu durianul.

Nu puteam înțelege, însă, cum un asemenea fruct era socotit o delicatetésă și atunci am început să mă gîndesc la ceea ce se înțelege în genere prin gust. Treptat, treptat, mi-am amintit de alte cîteva exemple. De pildă, de clipa cînd un prieten, care gusta pentru prima oară din celebrul și mult lăudatul lapte de cocos, chiar dintr-o nucă atunci culesă, a exclamat: „E o porcărie!” Sau de ziua cînd jumătate din echipajul expediției din care făceam parte a refuzat să mănince mango, cules din Zanzibar, fructe realmente delicioase. După cum eu nu pot înțelege nici pînă în ziua de azi ce găesc milioane de oameni în fructul de avocado, destul de neplăcut la gust (după părerea mea, desigur). Dar să mă întorc la mango, un fruct oval, mare cît un pumn zdravăn, cu un gust plăcut (din nou după părerea mea și, evident, a populației din zona tropicală unde crește) și răcoritor. Mai întîi se mănîncă învelișul exterior, foarte gustos, oarecum asemănător cu pielea curmalelor. Apoi se atacă partea principală, adică miezul care are un gust plăcut, de fruct ușor picant. În cele din urmă, din tot fructul rămîne în mînă numai un simbur, de vreo șapte centimetri lungime și patru centimetri lățime, acoperit în întregime cu un strat gros, moale și alb. Dacă sugi acest înveliș moale, conținutul se dizolvă în gură ca o masă plăcută dulce-acrișoară. Dar e foarte puțină și de aceea simburul trebuie curățat mult timp și cu răbdare. Iar apoi ai vrea ca să iei totul de la început. Acesta e mango. Dar se pare că jumătate, dacă nu chiar mai mult de jumătate din populațiile nordice nu pot suferi acest fruct. Ce-ai mai putea să spun? De gustibus...

L. Belousov

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

— Nu-i nimic dragă, două săptămîni trec repede...

DUPĂ PLOAIA DE RECORDURI FEMININE

Fiicele lui Sehet

Exceptând câteva preotese, femeile nu aveau acces în Olympia. Există chiar o lege care prevedea pedeapsa cu moartea pentru îndrăznețele care și-ar fi permis să pingărească orașul și stadionul Totuși, femeile din Grecia nu le era interzis sportul. Înaintea jocurilor olimpice s-au imediat după erau organizate chiar concursuri de alergări pentru femei, probabil pe 160 m iar fetele spartane primeau o educație tot atât de dură ca băieții.

Dar femeile au practicat sporturi și în

Cros feminin, anul 1904

civilizații mai vechi decât cea grecească. Sehet, zeita marșului la egipteni, mai avea un nume pe care unii istorici îl traduc prin „stăpina vânătorii”, iar alții prin „stăpina sportului” (de fapt, trebuie avut în vedere că pe vremea aceea nu exista noțiunea de sport). Multe figurine atestă că femeile aveau o predilecție pentru înot. Într-un mormint din jurul anului 2000 î.e.n. au fost găsite frize reprezentând fete care se joacă cu mingea. Într-unul din jocuri două fete stau chincite în spinarea altor două și-și aruncă una alteia mingi. Interesant este faptul că un joc similar persistă și astăzi în Etiopia. La sfârșitul „meciului” învingătoare trebuie să poarte învingătoarele în spina-re.

La popoarele primitive unele sporturi practicate de femei dăinuie și astăzi din vremuri străvechi. În timp ce jocurile unor populații dispărute, de pildă unele triburi de indieni nord-americani, ne sunt cunoscute din relatările contemporanilor. Astfel, femeile irocheze afectionau un joc similar cu hocheul, pentru care foloseau un teren cu o lungime de circa 300 m. La siuxi echipa feminină întâlnea deseori una masculină. La indienii tarahumara femeile egalau bărbații în cursele de fond, adică alergau 20—24 de ore în șir și între timp mai și rostogoleau înaintea lor un cerc cu ajutorul unui băț. În unele insule din Pacific luptele și chiar boxul nu erau o raritate printre femei și pe alocuri se mai întâlnesc și astăzi.

În evul mediu sportul și-a pierdut din popularitate chiar și printre bărbați, exceptând avalerii cu ocupațiile lor militar-sportive. În educația fetelor nobile au mai persistat totuși unele elemente de cultură fizică, îndeosebi călăria și trăsul la țintă. La sărbătorile sătești fetele participau la unele concursuri eventual chiar pe picior de egalitate cu băieții. În general se înstăpînise însă năvrerea că mersul și efortul fizic ar găuna frumuseții. Abia către sfârșitul secolului XVIII un medic olandez a laudat olandezele care nu se sfiau să lase pe frig. În timp ce femeile noastre prea delicate erau linoș și slab și brodează. Goethe a fost și el un fervent al patinajului la femei.

Dar femeile au reintrat cu adevărat în arenă abia în a doua jumătate a secolului trecut. Astfel, prima cursă de ciclism pentru femei a avut loc în 1869 în Paris în Bois de Boulogne. În 1888 orașul nord-american Pittsburg a găzduit un concurs de alergări care a ținut șase zile. Tot atunci au apărut și cluburi de gimnastică. Având în vedere că fustele lungi le încurcau mai cu seamă cind făceau exerciții la a-

rate, femeile au adoptat un fel de pantaloni bufanți prinși sub genunchi, care treceau adesea ilaritatea spectatorilor. Curind după aceea au trecut la pantaloni mai strâmți și un fel de maiou cu dungă. Dar cind, înainte de primul război mondial, un grup de gimnaste curajoase au apărut fără ciorapi în public, au dat naștere unei discuții aprige.

La acea dată analele olimpiadelor moderne consemnau deja numele citorva campioane, deși Comitetul olimpic internațional își exprima mereu dezaprobară în legătură cu femeile sportive. Singure discipline care au oferit cu dragă inimă, încă de la începutul secolului, medalii femeilor au fost tenisul și golful. În celelalte afirmarea femeilor a mers foarte încet. În 1922 un ziar sportiv publica un articol în care admitea gimnastica, aruncarea sulitei, discului și jocurile cu mingea atita timp cât erau practicate pentru dezvoltarea corpului. În schimb: „Dar îndată ce aceste exerciții fizice sînt făcute pentru a învinge într-o competiție, mișcările își pierd frumusețea. Lupta deformează silueta feminină...”

Ea face să dispară grația cu care femeia obișnuiește să facă orice mișcare. Într-un cuvint, la femei este urită. Lupta se potrivește bărbatilor, naturii feminine îi e străină”.

UN CAZ BARICIM

Nouăzeci de minute pe lumea cealaltă

Ultima amintire a lui Gordeev a fost scrișnetul sinistru al gheții. Apoi nimic — pină în clipa cind a fost readus iar printre cei vii. Adică după o oră și jumătate.

Întimplarea s-a petrecut în Imprejurimile Sverdlovskului. În Ural un tractor trecea fluviul cind, sub greutatea mașinii, gheata a cedat. Trei dintre muncitorii care se aflau la bordul grelei mașini au avut timpul să sară, dar al patrulea, Afanasi Gordeev, a rămas în cabină.

Era ora patru după amiază.

Fără să șovăie o clipă, cei trei muncitori s-au aruncat în apa înghețată. Și, în ciuda frigului paralizant și cu prețul unor eforturi supraomenești, au izbutit să deblocheze cabina. Cind l-au scos, însă, afară din apă pe Gordeev, acesta nu mai dădea nici un semn de viață. Era în așa-numita stare de moarte clinică, cum spun medicii. Tovarășii lui nu puteau totuși să accepte ideea că cel cu care cu numai cîteva minute înainte vorbiseră și glumiseră era pierdut pentru veci. Și au început să-i maseze mina, să-i facă respirație artificială... Dar nimic.

Chemată prin telefon, ambulanta din Sverdlovsk a sosit la fața locului la 12 minute după producerea accidentului.

Îngrijirile administrate pe drum n-au dat totuși nici ele nici un rezultat.

La spital, Gordeev a fost luat în primire de echipa de reanimare. Dar, din nou nimic: nici o urmă de respirație, tensiunea arterială indetectabilă, temperatura organelor interne — 26 de grade.

La 5 și 35 de minute tensiunea arterială a revenit însă, iar inima a început să bată. La cinci ore după constatarea morții clinice aparatul de respirație artificială a putut fi debran-

In excursie
Desen de I. Cerepanov

șat. Iar după șapte ore a revenit la normal și temperatura.

A doua zi, e adevărat, Gordeev a acuzat o pneumonie (consecință a răcelii), dar medicii i-au venit repede de hac bolii.

Întimplarea a produs senzație în cercurile medicale. Explicația găsită de specialiști este următoarea:

În mod obișnuit, într-o ambianță termică normală, după 5—6 minute de la instaurarea morții clinice, în celulele creierului se petrec mutații ireversibile. Din fericire pentru el Gordeev — care căzuse într-o apă înghețată — s-a aflat însă într-o profundă hipotermie, cu alte cuvinte temperatura trupului său era sensibil mai mică decât temperatura normală. Și, în plus, îngrijirile care i s-au dat au fost administrate suficient de repede.

O EXISTENȚĂ ZBUCIUMĂTĂ

Peripeziile „Regentului”

Diamantele celebre au uneori „biografii” atât de dramatice, încît ar putea constitui subiecte pentru cele mai pasionante romane de aventuri. Într-adevăr, în cite crime n-au fost amestecate, cite false fericiri n-au prilejuit!

În 1702, în bogatele mine din Golkonda (India) a fost descoperit un diamant de 410 carate (82 grame). Numele robului care l-a descoperit n-a ajuns pînă la noi. Se știe numai că a reușit să scoată fără să fie văzut prețioasa piatră din mină. Apoi s-ar fi întâlnit, se spune, cu un marinar, căruia i-a împărtășit secretul lui. Diamantul era mare și, după toate aparențele, foarte prețios. Încît banii pe care i-ar fi putut obține pe el i-ar fi asigurat traiul pînă la sfârșitul vieții. Dar vânzarea diamantului implica mari dificultăți. Noul prieten s-a oferit să-l ajute pe rob în schimbul unei sume de bani. Tentația de a câștiga, fără efort, o mare avere l-a orbit însă pînă la urmă pe marinar care, prinșind un moment prielnic, și-a încercat „asociații”. Apoi a vîndut diamantul guvernatorului cetății engleze Madras, contra sumei de 1000 (după alte surse 20400) lire sterline.

Curind, însă, destinul s-a întors împotriva marinarului. Stăpîn peste o sumă atât de mare, el a devenit un client nelipsit al tavernelor care, în scurt timp, i-au împușinat-o iar într-un tirziu, chinuit de remușcări, și-a pus capăt zilelor.

După ce a fost șlefuit cu mare mîgală, diamantul a devenit briliant. Dar nici sub această formă n-a adus prea multă fericire bogatului său stăpîn. Din clipa cind a cumpărat prețioasa piatră, guvernatorul și-a pierdut liniștea: tot timpul i se năzărea că cineva vrea să-i fure briliantul. Încît a hotărît să „scape” de el. În 1717 a izbutit să-l vîndă ducelui de Orléans, regentul Franței, contra sumei de trei milioane de franci. De atunci piatra se numește „Regentul”.

După o perioadă de liniște, în 1792 briliantul a trecut printr-o nouă aventură: a fost furat și vîndut unor negustori berlinezi. Napoleon I l-a recuperat însă și, pentru a preveni alte peripezii, a ordonat să fie încrustat în mînerul spadei sale. Dar cum Napoleon și-a pierdut în bătălia de la Waterloo spada, briliantul a trecut printr-o altă aventură: găsită de un ostaș pe cîmpul de luptă sabia și cu piatra încrustată în ea au ajuns în Prusia.

În clipa de față „Regentul” se află din nou în Franța, mai exact la muzeul Luvru.

V. Petrov

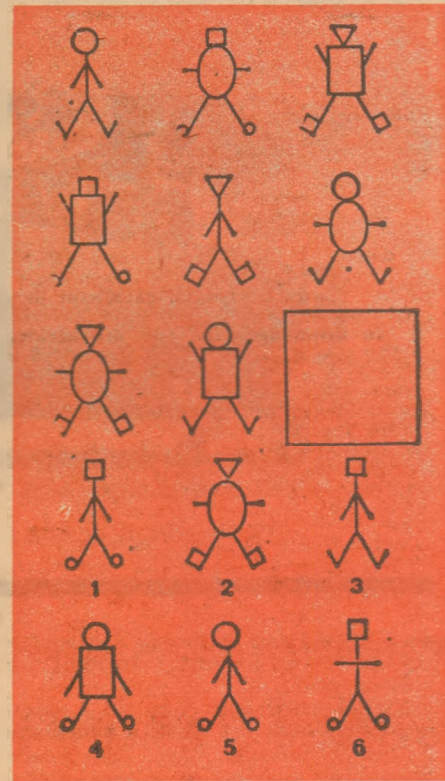
... varia ...
ia varia varia v.
a varia varia varia v.
/ varia varia varia varia v.
aria varia varia varia var
a varia varia varia varia v.
/ varia varia varia varia varia v.
ia varia varia varia varia va
varia varia varia varia varia

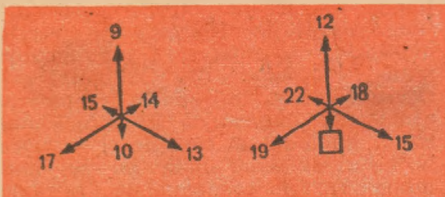
CLIFE DE DESTINDERE

Puțină perspicacitate

1) Care dintre cele șase desene numerotate se potrivește în careul gol?

2) Ce număr lipsește în a doua formație?

3) Ce litere lipsesc în cele două careuri goale?

RĂSPUNSURI

1) Fiecare coloană — indiferent dacă e verticală sau orizontală — cuprinde: un corp liniar, rotund și pătrat; un cap rotund, pătrat și triunghiular, picioare liniare, rotunde și pătrate; brațe ridicate, coborîte și orizontale. Desenul căutat trebuie să aibă deci un corp liniar, picioare rotunde, brațe coborîte și un cap pătrat: nr. 1.

2) În prima formație, numărul cores-punzător (10) a fost obținut prin adunarea numerelor din dreptul săgeților lungi, din care s-a scăzut suma numerelor din dreptul săgeților scurte. Procedind la fel, obținem în a doua formație cifra 6.

3) Citite în zig-zag, cele două serii urmează ordinea alfabetică, cu omite-rea cite unei litere: A (sus) — C (jos) sau D (jos) — F (sus). Deci literele care lipsesc sînt E (sus) și H (jos).

CASA PRIETENIEI ROMÂNNO-SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRILOR
in perioada 15—21 sept. 1972

Vineri 15 sept., ora 19: Discuție la masa rotundă: „Democrația în acțiune: proiecte de legi în largă dezbateră publică”. Vor vorbi: Alexandru Șesan, director general adjunct în Ministerul Finanțelor, Lorand Covaci, director adjunct în Ministerul Muncii; Mihai Moldoveanu, adjunct al președintelui Consiliului pentru problemele sociale din Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor. Discuția va fi condusă de Coman Stoia, consilier în Ministerul Justiției. Urmează filmul documentar „Forum” și un film artistic.

Simbătă 16 sept., ora 19: Ciclul: „Carta progresului României socialiste”. Simpozion: „Obiectivele și principiile dezvoltării economico-sociale, planificate ale României”. Vor vorbi: prof. univ. dr. Vasile Nichita, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, Gheorghe Mănescu, consilier în Direcția Centrală de Statistică. Urmează filmul documentar „Forum” și un film artistic.

Luni 18 sept., ora 19: Discuție la masa rotundă: „Substanța artei: realitatea social-istorică”. Vor vorbi: prof. dr. docent Ion Zamfirescu, Mircea Deac, critic de artă, Doru Popovici, compozitor. Discuția va fi condusă de Adrian Petringenu, critic de artă. Urmează filmul documentar „Universuri picturale” și un film artistic.

Marti 19 sept., ora 19: Ciclul: „Dosarul ciberneticii”. În dezbateri: „Informația — forță vie în acțiunea de perfecționare”. Va vorbi: conf. univ. ing. Vasile Tașaboi, director general al Institutului central de documentare tehnică. „Informatica la ora eficienței”. Va vorbi: ing. dr. Paul Constantinescu. „Informatica în lumea contemporană”. Va vorbi conf. univ. dr. Ion Văduva. Urmează filmul documentar „Inteligența cifrată” și un film artistic.

Miercuri 20 sept., ora 19: Ciclul: „Știința politică și societatea”. În dezbateri: „Marxismul despre națiune și progres social”. Va vorbi conf. univ. dr. Petre Pinzaru. „Națiunea socialistă — etapă superioară în milenara istorie a poporului român”. Va vorbi conf. univ. dr. Ion Ardeleanu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Urmează filmul documentar „CEPECA” și un film artistic.

Joi 21 sept. 1972, ora 19: Seară de teatru: „Teatrul în cultura sovietică”. Va vorbi Leonida Teodorescu, dramaturg. Urmează filmul documentar „Salut, Rusia” și un film artistic.

Manifestările au loc la Grădina de vară a Casei prieteniei româno-sovietice, str. Băteștii nr. 14.
Copiii sub 14 ani nu au acces.
In caz de timp nefavorabil manifestările se amână.

Există o legătură între fizic și psihic?

(Urmare din pag. a 2-a)

sută au răspuns „Mă hotărăsc imediat”, iar dintre subiecții ținând de tipul cerebral numai 14 la sută au dat acest răspuns. Răspunsurile la alte întrebări au fost mai puțin hotărâte. Iată câteva exemple:

Întrebare: Sinteți sensibil?
Răspuns: 1. De multe ori sint mișcat până la lacrimi. 2. Potrivit.
Întrebare: Vă pricepeți la tehnică?
Răspuns: 1. Îmi place foarte mult și mă ocup cu ea. 2. N-am prea mari înclinații. 3. N-am nici un fel de înclinații.
Subiecții din tipul cerebral au dat

în proporție de 21 la sută răspunsul „De multe ori sint mișcat până la lacrimi”, cei din tipul atletoid au dat același răspuns în proporție de numai 10 la sută; tipurile intermediare au răspuns așa în proporție de 17 la sută. Pasiunea pentru tehnică a fost exprimată de tipul atletoid în proporție de 37 la sută, de tipul cerebral în proporție de 17 la sută, iar de tipul intermediar în proporție de 24 la sută.

Din analiza tuturor răspunsurilor la chestionarul amintit a rezultat că n-ar exista o legătură prea evidentă între morfologia scheletului și particularitățile fiziologice ale sistemului nervos central.

O altă concluzie care s-a desprins ar fi că, în multe cazuri, particularitățile sistemului nervos central pot înfrui numai în mică măsură sau de fel manifestările sociale ale psihicului. Interesul pentru tehnică, de pildă, poate depinde de foarte multe condiții: calități innăscute, împrejurări exterioare etc.

I.I.S. „TEXTILA”

GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr.158 TEL.12187-12188

PRODUCE:

Țesături din bumbac și celofibră, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate

SPRIJIN

Minerul Costina Vasile din comuna Rusca Montana, satul Rușchița, jud. Caras-Severin, angajat la Intreprinderea Minieră Rușchița, plecând într-una din lunile trecute în concediu spre Moldova, de unde era originar, a fost accidentat mortal cu ocazia călătoriei pe căile ferate.

În urma lui Costina Vasile au rămas soția și 3 copii minori. Ei au primit ajutoarele legale prin asigurările sociale.

În plus, familia lui Costina Vasile a primit un sprijin substanțial de la ADAS și anume:

În calitate de călător pe căile ferate, ca orice călător, Costina Vasile era asigurat la ADAS pentru cazurile de accidente; plata asigurării este cuprinsă în costul biletului de călătorie. (Ne folosim de acest privilegiu, spre a anunța pe toți cei care călătoresc cu trenul, cu avionul, cu autobuzul I.T.A. — între localități — sau cu vaporul, că biletul de călătorie al fiecărui călător, este, în același timp, și o poliță de asigurare la ADAS.)

În urma decesului său din accident pe căile ferate, familia lui Costina Vasile a primit de la ADAS suma de 25.000 de lei.

Dar Costina Vasile, în timp ce lucra în mină, ascultând îndemnul unui lucrător ADAS, a încheiat, ca și tovarășii lui de muncă, o asigurare facultativă de accidente pentru sume fixe (pentru caz de deces sau invaliditate permanentă din cauză de accidente întâmplătoare oriunde și în orice ocazie, deci inclusiv cu ocazia călătoriei pe căile ferate).

Pe baza unei asemenea asigurări facultative — pentru care un miner care lucrează în subteran plătește numai 15 lei pe 3 luni — în urma accidentului pe căile ferate în care Costina Vasile și-a pierdut viața, familia lui a primit încă 5.000 de lei. Firește că sumele primite de la ADAS de familia lui Costina Vasile nu pot acoperi integral paguba și durerea suferite de familia sa. Ele reprezintă totuși un sprijin substanțial. Se dovedește și în acest caz adevărul proverbului: prevederea este mama înțelepciunii.

CORESP.

Unde-i tezaurul de pe „Santa Barbara”?

(Urmare din pag. a 4-a)

Morții (unde era situat satul Garcinina), a străbătut la bordul unui vas apele Golfului Darien. Într-o noapte, vasul s-a izbit de niște stânci submarine și s-a scufundat. Julio Avilez și câțiva oameni din echipaj au izbutit să se salveze. În timp ce așteptau pe țărm să le vină cineva în ajutor, căpitanul a cutezat să se afunde în junglă ca să găsească ceva de mâncare. Acolo a dat întâmplător de groapa în care Ignacio Polaco descoperise comoara. Pe fundul gropii se aflau o pușcă și o toporișcă ale ghinionistului vânător, precum și patru butoaie cu aur. Ironia soartei a făcut ca lucrurile să se repete: cum căpitanul abia se ținea pe picioare, a acoperit comoara cu crengi și frunze, hotărât să vină să o ia când o putea. Daț fiind că nu avea la el busolă, nici hirtie și creion, n-a putut schița o hartă a locului, ci s-a mulțumit să scrijelească numai niște semne secrete pe copaci, lăsând restul pe seama memoriei. N-a suflat un cuvânt tovarășilor lui despre descoperirea făcută și abia la Haque i-a vorbit fiului despre prețioasa comoară. După o vreme cei doi au pornit dar în căutarea aurului. În cursul expediției căpitanul a murit însă subit, iar fiul lui n-a mai putut da de urma banilor.

De atunci prin provincia Darien s-au perindat mulți aventurieri atrași de mirajul comorii. Dar nici unul n-a putut-o descoperi.

Pe ultima filă a semisecularei drame se înscrie numele lui Norbert Paz,

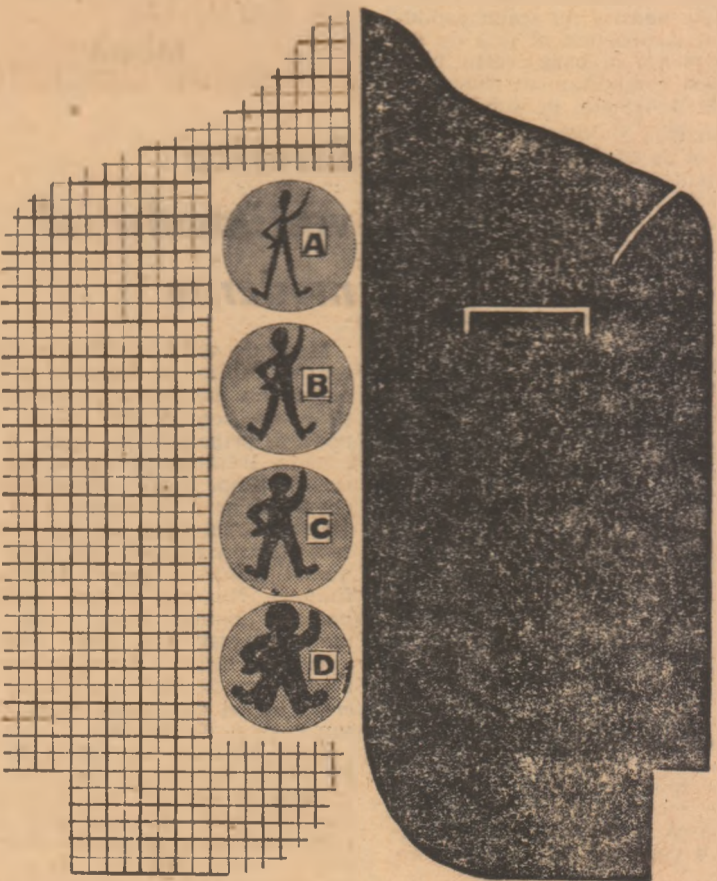
fost sergent în armata panameză. În iunie 1953, Paz a pornit împreună cu doi oameni de încredere spre Țărnul Morții. După câțiva timp, motorul micilor lor ambarcațiuni s-a defectat și ei au trebuit să debarce într-un loc unde n-ar fi dorit. A doua zi, au hotărât să-și continue drumul pe jos, sperând să dea peste o casă. Au umblat astfel câteva mile, dar n-au dat peste țepenie de om, cunoscând suferințele prin care trec cei care ajung de voie sau de nevoie în ținuturi pustii. Într-o zi au zărit, însă, un obiect lucios; pe nisipul țărmului se afla o monedă de aur spaniolă din 1799. Și, curind, au mai descoperit încă două identice, dar numai atât.

În 1959, Paz a mai făcut o călătorie, pe care a relatat-o astfel ziaristilor:

— Anul trecut am pornit în căutarea unui indian sărac din regiunea Haque, învinuit că își omorise soția. După informațiile noastre, indianul se ascunsese pe Țărnul Morții. Nu l-am găsit, în schimb, urcând pe o colină de lângă țărm am văzut două schelete omenești și acela al unui mic animal, după toate probabilitățile un câine. Evident ne-am amintit despre cei doi spanioli din echipajul „Santei Barbara” și despre câinele căpitanului Vasquez. Probabil că în preajmă se află și comoara. Dar e greu, dacă nu imposibil s-o cauți în jungla aceea de nepătruns.

Acesta să fie, oare, sfârșitul comorilor pierdute ale vice-regatului Peru? Răspunsul la întrebare îl va putea da, cred, numai întâmplarea.

CONFECȚII... LA MILIMETRU!

Micul alfabet al confecțiilor ține seama de orice conformație a corpului.

- A. Tipul slab. Grosime 42 — 54 — Etichete galbene
- B. Tipul normal. Grosime 42 — 58 — Etichete verzi
- C. Tipul plin. Grosime 46 — 58 — Etichete albastre
- D. Tipul corpulent. Grosime 50 — 60 — Etichete roșii.
- Nou sistem de croială și construcție a confecțiilor bărbătești oferă cumpărătorilor avantajul de a-și alege costume moderne, elegante, exact pe măsura.
- Confecțiile de gata A, B, C sau D înseamnă economie de timp și de bani.
- Pentru eventuale retușări, călcare etc. — serviciul gratuit.

